

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

zrealizowanego na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 9/2024, znak: BHZ.eoz.862.11.1.2024, z dnia 28 maja 2024 r. wydanej na podstawie § 2 ust. 1 i ust. 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.).

Tytuł zadania: „ Analiza bioróżnorodności hodowlanych lisów pospolitych pastelowych, lisów pospolitych białoszyjnych i tchórzy na podstawie cech fenotypowych i użytkowych, na przykładzie populacji nie większych niż: 110 sztuk lisów pospolitych pastelowych, 110 sztuk lisów pospolitych białoszyjnych i 200 sztuk tchórzy ”.
--

Lp. 1 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.)
--

Okres realizacji: 2024 r.

W krajowej hodowli zwierząt futerkowych, populacje lisów pospolitych: pastelowych i białoszyjnych oraz tchórzy są przykładem cennych odmian barwnych o unikalnych i efektywnych cechach fenotypowych (foto 1, 2 i 3). W latach 70-tych ubiegłego wieku, ww. odmiany lisów pojawiły się jako mutacje lisa srebrzystego. W przypadku obu odmian, w pierwszym etapie pracy hodowlanej prowadzono intensywne namnażanie genów nowej odmiany przez odpowiednie kojarzenia. Po utrwaleniu mutacji, prowadzono ukierunkowaną selekcję lisów w kierunku doskonalenia cech futrzarskich w przypadku lisa pastelowego i poprawy wyników rozrodu w grupie lisów białoszyjnych. Rodzime odmiany barwne lisów wyróżniają się gęstą okrywą włosową na grzbiecie a także jedwabistym, delikatnym i sprężystym włosiem.

Lis pastelowy: charakteryzuje się ciemnobrązową okrywą włosową. W tym samym kolorze są pysk, uszy, łapy, brzuch i ogon zakończony białym kwiatem. Barwa podszycia jest brązowoszara z niebieskim odcieniem. Umaszczenie pastelowe jest genetycznie uwarunkowane homozygotycznym układem dwóch genów recesywnych bb. Heterozygoty, nosiciele tego genu Bb mają genotyp lisa srebrzystego i niczym nie różnią się od homozygot BB. Utrzymywany w kraju lis pastelowy występuje w trzech typach barwnych, z których najbardziej preferowany jest typ ciemnobrązowy.



Fot. 1. Lis pastelowy



Fot. 2. Lis białoszyjny

Lis białoszyjny: odznacza się efektownym ciemno metalicznym, srebrzystym umaszczeniem z szerokim na 6-10 cm białym kołnierzem wokół szyi, przechodzącym pasmem bieli na podgardle i brzuch. Zwierzęta tej odmiany wyróżnia ponadto biała obwódka nosa przechodzącą w strzałkę wzdłuż pyska i czoła oraz białe łapy z czarnymi cętkami lub plamami. Gen białoszyjności (W^b) warunkujący charakterystyczne umaszczenie jest odmianą alleliczną genu z locus "W", a w układzie homozygotycznym jest genem letalnym.



Fot. 3. Tchórz

Tchórz: rodzima populacja tych zwierząt, uzupełniona materiałem importowanym w II połowie ubiegłego wieku, odznacza się korzystnymi cechami okrywy włosowej: ciemnym, kontrastowym ubarwieniem (w trzech typach barwnych: popielatym, pomarańczowym i cytrynowym), dobrą gęstością okrywy włosowej, skróconym włosem pokrywowym przy

równomiernym ich zawołowaniu. Zachowanie korzystnych cech okrywy włosowej do chwili obecnej wyznacza kierunek prowadzonych prac badawczo-hodowlanych.

W 2024 roku, lisy pospolite pastelowe i tchórze objęte programem utrzymywane były w jednej fermie w kraju, a lisy pospolite białoszyjne w dwóch. Stanowi to ogromne zagrożenie dla utrzymania rodzimych odmian barwnych mięsożernych zwierząt futerkowych. Aby zapobiec wyginięciu tych populacji priorytetem wydaje się zwiększenie liczby zwierząt oraz stad opisanych odmian ze względu na ogromny trud włożony w ich wytworzenie, utrzymanie i utrwalenie pożądanых cech.

Prowadzone w 2024 roku badania miały na celu zgromadzenie danych o cechach użytkowych i reprodukcyjnych z uwzględnieniem takich czynników jak: sposób utrzymania, obsada klatek oraz system żywienia i rozrodu. Obserwacjami objęto populację:

- 51 samic lisów pospolitych pastelowych,
- 54 samic lisów pospolitych białoszyjnych,
- 41 samic tchórzy.

Populacje lisów pospolitych w których prowadzono badania różniły się między sobą: wielkością stada podstawowego i strukturą wiekową samic (od 1 do 11 lat), czasem odchowu młodych lisiąt przy matkach (od 6 do 8 tygodni), obsadą zwierząt w klatce po odsadzeniu (1 lub 2 sztuki), sposobem utrzymania (klatki w systemie pawilonowym i wolnostojące) oraz sposobem krycia (krycie naturalne i inseminacja). System żywienia mięsożernych zwierząt futerkowych prowadzony był w oparciu o uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego (UPPZ) i roślinnego a niewielkie różnice między fermami wynikały z dostępności ww. pasz w danym regionie.

Pomiędzy poszczególnymi stadami stwierdzono także różnice w długości trwania okresu kryć i wykotów, liczbie samic pokrytych, jałowych, wykończonych oraz niszczących mioty. Procent odchowu młodych lisiąt wahał się od 32,5 do 85,0%. Od samic lisów pastelowych, które nie zniszczyły swoich miotów, uzyskano średnio 5,4 szczenięcia żywo urodzonego i 4,6 odsadzonego. Te same wartości liczone dla samic lisa białoszyjnego, wynosiły odpowiednio 7,7 i 4,4 szczenięcia. Z odsadzonych ogółem 222 młodych lisów pospolitych uzyskano 85 lisów pastelowych (46-♂, 39-♀) i 41 lisów białoszyjnych (20-♂, 21-♀). Ocenie fenotypu poddano łącznie 36 osobników. Wyniki użytkowości rozplodowej były zróżnicowane w zależności od wieku samicy. U lisów pastelowych najwięcej szceniąt urodzonych i odchowanych uzyskano od samic 2-letnich i jednorocznych, natomiast w przypadku lisów białoszyjnych na jednej fermie od samic 6- i 8-letnich a na drugiej od 2-letnich.

Badana populacja tchórzy charakteryzowała się odchowem szczeniąt na poziomie 82%. Od 35 samic wykończonych uzyskano łącznie 308 żywo urodzonych tchórzy, co daje średnią miotu na poziomie 8,8 sztuk. Odsadzono 256 osobników, w tym 126 samców i 130 samic. Najlepsze wskaźniki odchowu uzyskano dla zwierząt 1-roczyńnych i 2-letnich. W tych dwóch grupach wiekowych odchowano łącznie 193 osobniki, a procent odchowu wyniósł średnio 90,6%. Ocenę fenotypu przeprowadzono u 20 osobników: 5 z nich uzyskało ocenę najwyższą A, a pozostałe sztuki ocenę B+.

Przeprowadzona analiza uzyskanych wyników wskazuje na konieczność kontynuacji badań w kolejnych latach, w celu dalszej poprawy zarówno cech fenotypowych jak i reprodukcyjnych. Niezbędne jest zwiększenie liczby zwierząt oraz stopnia zgodności wyglądu ogólnego zostawianych do dalszej hodowli osobników z wzorcem przy zachowaniu niepowtarzalnych cech ich okrywy włosowej.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

zrealizowanego na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 9/2024, znak: DŻW.eoz.862.11.1.2024, z dnia 28 maja 2024 r. wydanej na podstawie § 2 ust. 1 i ust. 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.)

INFORMACJE OGÓLNE

Tytuł zadania: „Analiza bioróżnorodności hodowlanych królików popielniańskich białych na podstawie cech fenotypowych i użytkowych, na przykładzie populacji nie większej niż 350 sztuk tych królików”

Lp. 2 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.)
--

Okres realizacji: 2024 r.

Badania przeprowadzone w 2024 r. w dziewięciu stadach królików popielniańskich białych jedynej zachowanej polskiej rasy królików miały na celu zgromadzenie danych dotyczących cech użytkowych i reprodukcyjnych. Rasa ta charakteryzuje się wysoką płodnością i plennością jak również bardzo dobrymi cechami adaptacyjnymi do mniej korzystnych warunków środowiskowych.



Stada królików, w których prowadzono w bieżącym roku badania różniły się między sobą:

- ✓ wielkością stada podstawowego - od 9 do 151 sztuk samic,
- ✓ systemem utrzymania i żywienia

- budynki inwentarskie dogrzewane w okresie dużych mrozów, żywienie pełnoporcjową mieszanką granulowaną (Jastrzębiec, Chorzelów, Kraków, Aleksandrowice),
- kojce zadaszone na powietrzu, klatki drewniane pod wiatą, żywienie paszami gospodarskimi lub okresowo mieszankami granulowanymi (Bargłówka, Latowice-Kęszyce, Gąsiorowice),
- budynki inwentarskie nieogrzewane, żywienie mieszane: pełnoporcjową mieszanką granulowaną + pasze gospodarskie (Różaniec Pierwszy, Polanka).

Zwierzęta utrzymywane były w różnego typu klatkach: kojce ściółkowe w pomieszczeniu zamkniętym, kojce betonowe z wybiegiem, zadaszone na wolnym powietrzu, klatki z siatki metalowej jednopoziomowe w pomieszczeniu zamkniętym, klatki z siatki metalowej dwupoziomowe w pomieszczeniu zamkniętym, klatki drewniane w pomieszczeniu zamkniętym, klatki drewniane pod wiatą, domki drewniane na wolnym powietrzu, z ogrodzonym wybiegiem.

Średnia ocena pokroju 350 samic stada podstawowego zakwalifikowanych do zadania na rzecz postępu biologicznego w 2024 r. mieściła się w granicach od 93,36 do 96,05 pkt. Młode króliczka oceniane były po uzyskaniu wieku co najmniej 5 miesięcy życia, a ich średnia ocena mieściła się w granicach od 93,10 do 95,26 pkt.

W stadach utrzymywanych w dogrzewanych budynkach inwentarskich, gdzie zwierzęta żywione były pełnoporcjową mieszanką granulowaną wiek pierwszego krycia samic był najniższy i wynosił od 3,8 do 5,0 miesiąca życia, a masa ciała wahała się od 3,7 do 4,7 kg. W pozostałych stadach wiek pierwszego krycia wynosił powyżej 6,5 miesiąca, a masa ciała od 3,9 do 4,5 kg.

W bieżącym roku sprawozdawczym wszystkie objęte badaniami samice zostały pokryte przynajmniej raz. Z pierwszego miotu samic urodziło się łącznie 2468 szt. królicząt, z czego odchowano 2304 szt. Liczebność miotów wynosiła od 2 do 11 szt. Do momentu odsadzenia padły łącznie na wszystkich fermach 164 szt., co stanowi 6,65%.

Najwyższą średnią liczbę sztuk odchowanych stwierdzono w stadach zlokalizowanych w Polance – 7,78, następnie w Chorzelowie – 6,84, Gąsiorowicach – 6,67 i Aleksandrowicach – 6,58. Najmniej odchowanych królicząt stwierdzono w Latowicach- Kęszycach i Różańcu Pierwszym – 4,0 szt.

Najwięcej padnięć 21,98% w okresie od urodzenia do odsadzenia zanotowano w stadzie w Gąsiorowicach, nieco mniej ale powyżej 10% w Latowicach-Kęszycach – 15,07. W pozostałych stadach padnięcia stanowiły poniżej 10% i mieściły się w granicach od 1,91 –

7,62%. Średnia długość ciąży w stadach była zbliżona i mieściła się w granicach od 31,00 - 31,20 dni.

W siedmiu stadach (Jastrzębiec, Kraków, Aleksandrowice, Latowice-Kęszyce, Gąsiorowice, Różaniec Pierwszy, Polanka) łącznie 157 samic zostało pokrytych drugi raz. Wyniki ich rozrodu przedstawiono w tabeli 7. Samice urodziły łącznie 1125 szt. potomstwa, odchowując 1074 szt., średni procent padnięć stanowił zatem 4,53. Liczebność miotów wahała się w granicach od 3 do 13 sztuk, najwyższą średnią liczbę urodzonych królicząt stwierdzono w stadzie w Gąsiorowicach - 9,00 szt., najniższą w stadzie w Jastrzębcu – 3,66 szt. Padnięcia mieściły się w granicach od 1,90 do 19,72%.

W trzech stadach 99 samic pokryto trzeci raz: w Aleksandrowicach – 15 szt., w Gąsiorowicach - 2 szt. w Polance – 82 szt. Urodziły one łącznie 752 szt. królicząt z czego odchowały 740 szt. potomstwa. Średnia liczba urodzonych królicząt wahała się od 7,06 do 10,5 szt., a odchowanych od 6,60 do 7,58 szt.

W jednym z gospodarstw w Polance 23 samice zostały pokryte cztery razy. W czwartym miocie samice urodziły łącznie 161 szt. potomstwa, co dało średnią 7,00 szt. w miocie. Odchowały wszystkie sztuki.

Analizując uzyskane wyniki można stwierdzić, że w 2024 r. w pierwszym miocie samic w analizowanych gospodarstwach średnia ilość urodzonych samców była wyższa niż samic tj. odpowiednio 3,11 i 2,73 szt., w drugim miocie wyniosła odpowiednio 2,59 i 2,89, w trzecim 3,61 i 3,77 szt. w czwartym 3,52 i 3,47 szt.

W stadach w Jastrzębcu, Chorzelowie, Krakowie i Aleksandrowicach króliczeta urodzone w pierwszym miocie samic w 35 dniu życia uzyskały średnią masę ciała w granicach od 654,3 do 725,1 g. W stadach w Bargłównie, Latowicach-Kęszycach i Gąsiorowicach średnia masa ciała królicząt w 35 dniu życia wahała się od 546,4 do 594,2 g. W pozostałych stadach (Różaniec Pierwszy, Polanka) odpowiednio 615,8 i 692,5 g. W wieku 90 dni w stadach w Jastrzębcu, Chorzelowie, Krakowie i Aleksandrowicach, w których króliki były żywione pełnoporcjowymi mieszankami granulowanymi uzyskały one średnią masę ciała w granicach od 2510,1 do 2680,0 g. W stadach w Bargłównie, Latowicach-Kęszycach i Gąsiorowicach masa ta wahała się w granicach od 2010,2 do 2240,5 g i dopiero w 120 dniu życia przekroczyła lub zbliżyła się do 2500 g. W stadach w Różańcu Pierwszym i Polance przy utrzymaniu w budynkach inwentarskich nieogrzewanych i systemie żywienia mieszanym zwierzęta w 90 dniu życia uzyskały średnią masę ciała odpowiednio 2320,2 i 2550,8 g. Podobnie wyniki kształtowały się w kolejnych miotach samic.

Najwyższy procent padnięć dla tej rasy dotyczył okresu odchowu przy matkach, później znacznie spadał. Z uzyskanej dokumentacji fermowej wynika, że główną przyczyną padnięć były różnego pochodzenia biegunki oraz pogryzienia szczególnie w stadach gdzie zwierzęta są utrzymywane w dużych grupach.

Rasa królików popielniańskich białych nie odbiega wynikami rozrodu w stosunku do innych ras średnich królików hodowanych w Polsce, na których od wielu lat prowadzone są prace hodowlane. Rodzima rasa królików jest dobrze przystosowana zarówno do chowu w klatkach i kojcach na wolnym powietrzu (chów przydomowy), a więc do mniej korzystnych warunków środowiskowych, jak i w pomieszczeniach zamkniętych niedogrzewanych i dogrzewanych. Samice wydają liczne mioty, są dobrymi matkami, stąd przy odpowiednich warunkach utrzymania i żywienia mogą odchowić wysoki procent królicząt. Uzyskane w 2024 r. wyniki badań wskazują, że możliwa jest dalsza poprawa zarówno cech fenotypowych, reprodukcyjnych jak i produkcyjnych. Projektowane są zatem dalsze prace hodowlane, których celem będzie:

- zwiększenie liczby wykotów od 1 samicy w ciągu roku,
- zwiększenie ilości urodzonych i odchowanych królicząt,
- zwiększenie masy ciała w określonych dniach życia,
- poprawa umięśnienia tułowia,
- poprawa gęstości i sprężystości okrywy włosowej szczególnie u zwierząt utrzymywanych w pomieszczeniach zamkniętych.

Koniecznym wydaje się również lepsze monitorowanie stanu zdrowia królików szczególnie tych przebywających na wybiegach.

Aby osiągnąć zamierzone cele koniecznym będzie zwracanie większej uwagi na to, aby osobniki, które pozostają do dalszej hodowli posiadały jak najwięcej cech zbliżonych do ideału. Króliki, u których wystąpią wady niedopuszczalne powinny być eliminowane z dalszej hodowli. Szczególną uwagę należy zwrócić na podwójne podgardle u samic i samców, które coraz częściej pojawia się u dorosłych zwierząt.

W stadach utrzymywanych na powietrzu w różnego typu klatkach lub kojcach konieczne jest wdrożenie pracy hodowlanej dotyczącej zwiększenia masy ciała, tak aby nie była zmniejszona wartość pierwszej cechy oceny – masa ciała.

W celu zmniejszenia procentu upadków młodych w okresie odchowu przy matkach, koniecznym będzie rygorystyczne przestrzeganie zasad profilaktyki weterynaryjnej oraz poprawa warunków utrzymania i żywienia. Priorytetem wydaje się:

- ✓ szczepienie królików nie tylko na I ale i II typ krwotocznej bronchopneumonii, która coraz bardziej rozprzestrzenia się na terenie kraju,
- ✓ podawanie kokcydiostatyków, ze względu na upadki spowodowane kokcydiozą szczególnie jelitową, jak i odrobacznie stada.
- ✓ częstsza dezynfekcja pomieszczeń w których przebywają króliki.

W przypadku królików żywionych paszami gospodarskimi lub systemem mieszanym konieczne wydają się prace nad lepszym zbilansowaniem dawek pokarmowych, co może wpłynąć na wyższe przyrosty masy ciała przy lepszym wykorzystaniu paszy. Dla każdego z gospodarstw powinno opracować się odpowiedni program rozrodu i żywienia w zależności od zasobów paszowych, posiadanych pomieszczeń, jak również warunków klimatycznych charakterystycznych dla danego rejonu. Króliki szczególnie samce, które przekroczą wiek trzech miesięcy życia powinny być przenoszone do osobnych klatek lub gdy nie ma takiej możliwości konieczne jest prowadzenie obserwacji mających na celu usunięcie osobników agresywnych.

W związku z powyższym konieczne jest, kontynuowanie badań w stadach objętych programem, co pozwoli na sprawdzenie czy założone cele mogą zostać zrealizowane.

INFORMACJA

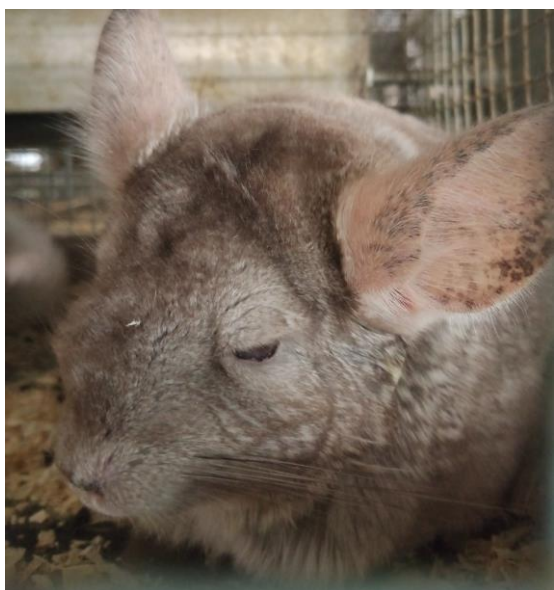
z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „**Analiza bioróżnorodności hodowlanych szynszyli odmiany beżowej na podstawie cech fenotypowych i użytkowych, na przykładzie populacji nie większej niż 200 sztuk tych szynszyli**”

Lp. nr 3 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170 z późn. zm.).

Okres realizacji: 2024 r.

Badania podstawowe zostały przeprowadzone w sześciu fermach szynszyli beżowej zlokalizowanych w następujących miejscowościach: Dąbrówka (woj. mazowieckie)– stado 35 samic; Zakopane (woj. małopolskie) – stado 14 samic; Stare Chojno (woj. lubelskie) – 42 samice; Myślenice (woj. małopolskie)– stado 25 samic; Radwanowice (woj. małopolskie) – stado 28 samic; Jaksice (woj. kujawsko-pomorskie) – 56 samic.



Fot. 1. Samiec szynszyli beżowej.

Rozwój hodowli szynszyli w Polsce datuje się na rok 1956 kiedy to Władysław i Elwira Rzewscy sprowadzili do Polski pierwsze zwierzęta. Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych ubiegłego wieku na ich fermie pojawiła się nowa mutacja szynszyli określona jako **szynszyla beżowa**. Początkowo odmiana ta wzbudziła dużą popularność wśród hodowców, jednakże ze względu na nie najlepszą w tym okresie koniunkturę dla skór

szynszylowych zainteresowanie to szybko minęło. Wpłynęła na to również zbyt mała liczebność zwierząt tej odmiany barwnej (beżowej). Na szczęście odmiana beżowa została utrzymana przez kilku hodowców – obecnie zwierzęta tej odmiany barwnej można spotkać na nielicznych fermach w naszym kraju, najliczniejsza populacja utrzymywana jest w woj. małopolskim.

Największa liczba samic stada podstawowego urodziła się w roku 2021 – 48 sztuk i 2020 – 42 sztuki. Średnie oceny pokroju samic wahały się w kolejnych latach od 25,0 pkt w 2012 i 25,0 w 2014 roku do 263,0 pkt w 2022 roku i 25,69 w roku 2023. Z ogólnej liczby ponad 200 samic przebywających na fermach do obliczeń przyjęto samice zdrowe, nie wykazujące objawów chorobowych (nie będące w leczeniu) oraz przebywające cały rok w stadzie. Tak więc wszystkie obliczenia wykonano dla 200 samic. Spośród wszystkich samic stada podstawowego pierwszy miot wydało 168 samic rodząc 347 młodych co daje średnią 2,07 młodych w miocie. Odsadzono 333 szynszyleta (1,98 młodych w miocie). Aż 108 samic wykociło się dwukrotnie dając w drugim miocie 233 młodych (średnio 2,16 młodych w miocie). Odsadzono 224 młode (2,07 młodych w miocie). 11 samic pochodzących z lat 2018, 2020 - 2022 roku wykociło się po raz trzeci rodząc 18 młodych (1,64 młodych w miocie). W ostatnim miocie odsadzono wszystkie urodzone szynszyle.

Na pięciu fermach nie uzyskano ani jednego trzeciego wykotu (Dąbrówka, Zakopane, Stare Chojno, Myślenice, Radwanowice). Na pięciu fermach uzyskano dwukrotne wykoty. Tylko w Zakopanem nie uzyskano drugiego wykotu. Jedyne na fermie w Jaksicach uzyskano 11 trzecich wykotów z 18 młodymi szynszylami.

Najwyższą średnią liczbą odsadzonych szynszyli w drugim miocie charakteryzowała się ferma w Radwanowicach (2,39 szynszyla) oraz w Dąbrówce (2,17 szynszyla) i Jaksicach (2,00 szynszyla). Najniższe średnie odsadzonych szynszyli w pierwszym miocie uzyskała ferma w Starym Chojnie (1,93 szynszyla) i w Myślenicach (1,81 szynszyla). Podsumowując uzyskane wyniki należy stwierdzić, że szynszyle na wszystkich fermach uzyskały stosunkowo wysokie wskaźniki użytkowości rozplodowej od samic wykoconych.

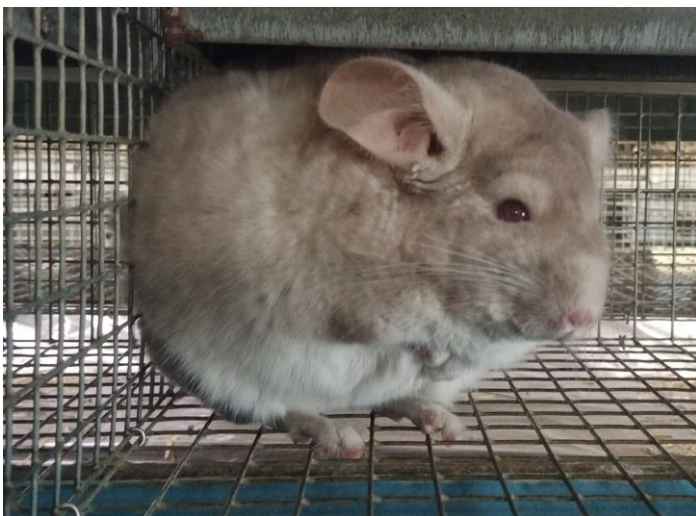
Najwyższą liczbą urodzonych i odsadzonych szynszyli od samicy wykoconej w ciągu roku charakteryzowały się fermy w Radwanowicach (4,79 i 4,50) oraz ferma w Jaksicach (4,02 i 4,02 młodych) i Starym Chojnie (odpowiednio 3,57 i 3,36 sztuk). Zerowy procent upadków odnotowano na fermie w Zakopanym i Jaksicach. Wytłumaczyć to można bardzo dużą troskliwością właścicieli i fachowej obsługi zajmujących się stadem. Oprócz tych ferm najniższe upadki młodych szynszyli w okresie od urodzenia do odsadzenia były na fermie w Dąbrówce – 4,48 %, Radwanowicach – 5,97 % i Starym Chojnie – 6,0 %. Największe upadki

odnotowano na fermie w Myślenicach - 8,45 %. W roku sprawozdawczym bardzo poprawił się odchów młodych szynszyląt, gdyż średnia upadkowość w okresie od urodzenia do odsadzenia nie przekraczała 4 % i średnio dla wszystkich badanych ferm wyniosła 3,85 %

Na podstawie przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że występują rozbieżności pomiędzy badanymi fermami we wskaźnikach użytkowości rozplodowej. Znacząco poprawił się procent pokrytych samic. Być może jest to związane z większym wkładem pracy hodowców i dbałością o zwierzęta. Badania prowadzone na fermach wykazały, że profesjonalny system żywienia wpłynął pozytywnie na wyrównanie materiału młodzieży na fermach.

Badania przeprowadzono zgodnie z harmonogramem i założeniami metodycznymi opisanymi we wniosku na udzielenie dotacji.

Kraków, 31 stycznia 2024 r.



Fot 2. Szynszyla beżowa.



Fot. 3. Piętrowy system klatek dla szynszyli.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „***Analiza bioróżnorodności hodowlanych nutrii różnych odmian barwnych na podstawie cech fenotypowych i użytkowych, na przykładzie populacji nie większej niż 700 sztuk nutrii ogółem, w tym 220 szt. odmiany standardowej, 20 sztuk odmiany białej niealbinotycznej, 50 sztuk odmiany bursztynowo-złocistej, 50 sztuk odmiany perłowej, 50 sztuk odmiany pastelowej, 20 sztuk odmiany sobolowej, 70 sztuk czarnej dominującej i 220 sztuk nutrii grenlandzkich***”

Lp. nr 4 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170 z późn. zm.)

Okres realizacji: 2024 r.

Badania prowadzono na trzech fermach nutrii zlokalizowanych w następujących miejscowościach: Dobrzyniewo Duże (woj. podlaskie), Pniewy (woj. wielkopolskie) i Kraków (woj. małopolskie).

Wyjściową formą dla odmian barwnych nutrii była odmiana **standard** o barwie okrywy najbardziej zbliżonej do ubarwienia nutrii dzikiej.

W wyniku mutacji i wieloletniej pracy hodowlanej powstało szereg odmian barwnych, w tym: **czarna dominująca, bursztynowozłocista, biała niealbinotyczna, sobolowa, pastelowa, perłowa, grenlandzka.**

Najwyższym pogłowiem charakteryzowała się ferma w Pniewach – 60 samic, następnie ferma w Dobrzyniewie – 50 samic i najmniejsza stawka była na fermie w Krakowie – 18 samic stada podstawowego. Ocena pokroju samic nutrii wszystkich odmian była wyrównana na wszystkich fermach i wahała się od 17,82 pkt. w Pniewach do 18,62 pkt. w Dobrzyniewie. Średnia dla całej badanej populacji nutrii wynosiła 18,13 pkt. We wszystkich fermach samice były przeznaczane do pierwszego krycia stosunkowo późno. Najwcześniej użytkowane rozplodowo były samice na fermie w Dobrzyniewie (379 dni), później na fermie w Pniewach (380 dni), zaś najpóźniej w Krakowie (386 dni).

Średnio dla wszystkich samic stada podstawowego najliczniejsze mioty zarówno urodzonych (1,53 szt.) jak i odsadzonych (1,38 szt.) były na fermie w Pniewach. Na fermie w Krakowie na 18 samic stada podstawowego urodziło się średnio 0,83 nutrii w miocie zaś odsadzono średnio 0,83 szt. Ferma w Dobrzyniewie uzyskała najniższy wskaźnik urodzeń. Na

50 samic stada podstawowego uzyskano średnio po 0,66 młodych przy urodzeniu i 0,60 młodych przy odsadzeniu. Najniższe upadki w okresie od urodzenia do odsadzenia były na fermie w Krakowie i wyniosły 0,0 %. Większe upadki wśród młodych odchowywanych przy matkach odnotowano na fermie w Dobrzyniewie – 9,09 %. Na fermie w Pniewach upadkowość była nieco wyższa i wynosiła 9,8 %.

Ferma Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie przeznaczyła do rozplodu 3 samice stada podstawowego. Były tam najwyższe średnie przy urodzeniu i odsadzeniu, odpowiednio 5,0 szt. i 5,0. Ferma w Dobrzyniewie rozplodu przeznaczyła 7 samic uzyskując przy urodzeniu średnio 4,71 szt. a przy odsadzeniu 4,29 szt. Najwięcej samic do rozrodu przeznaczono na fermie w Pniewach – 25 sztuk. Wskaźniki użytkowości rozplodowej na fermie w Pniewach wyniosły średnio 3,68 sztuk młodych przy urodzeniu i 3,32 szt. przy odsadzeniu.

Największą populację badanych nutrii stanowiły nutrie standardowe – 28 samic. Średnia ocena pokroju przebadanych zwierząt na dwóch fermach wyniosła 17,82 pkt. Ogółem urodziło się 29 szceniąt dając średnio 4,14 młodych. Odsadzono 3,94 sztuk w miocie. Wśród nutrii standardowych upadki były na niskim poziomie i wyniosły 4,0 %. Najwyższe oceny pokroju uzyskały nutrie białe albinotyczne i sobolowe 18,70 pkt oraz czarne dominujące i grenlandzkie, odpowiednio – 18,35 i 18,23 pkt. Najniższe wartości tego wskaźnika uzyskały samice odmiany pastelowej i perłowej -17,70 pkt.

Masa ciała przy ocenie fenotypu wahała się od 5,80 kg dla nutrii standardowych do 3,67 kg dla odmiany sobolowej. Wszystkie odmiany barwne w cesze wielkości i budowy zostały ocenione na 5,0 pkt. Nieduże zróżnicowanie wystąpiło w cesze barwy i jej czystości. Najniższe wartości uzyskały nutrie pastelowe, białe niealbinotyczne i perłowe (5,0 pkt.), zaś najwyższe wartości uzyskały następujące odmiany: sobolowa (5,50 pkt) i czarna dominująca (5,27 pkt.) oraz standardowa (5,25 pkt.). Nieco większe zróżnicowanie obserwowano w ocenie jakości okrywy włosowej. Najwyższe wartości uzyskały nutrie białe niealbinotyczne (8,70 pkt.) i czarne dominujące (8,44 pkt.) a najniższe – 7,67 pkt. standardowe. Całkowita suma oceny punktowej była wyrównana dla odmian i wahała się pomiędzy 18,72 pkt (czarne dominujące) a 17,83 pkt. (pastelowe).

Na podstawie przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że występują rozbieżności pomiędzy badanymi fermami we wskaźnikach użytkowości rozplodowej. Związane jest to z obostrzeniami wynikającymi z prowadzenia ośrodka zamkniętego. Również liczba uzyskiwanych miotów była stosunkowo niewielka i niższa niż w latach poprzednich. Z kolei obserwacje młodych wykazały duże wyrównanie masy ciała pomiędzy odmianami. Na

podstawie analizy żywienia przeprowadzonej na fermach można stwierdzić, że hodowcy dążą do używania pasz najtańszych co nie zawsze korzystnie wpływa na tempo wzrostu młodych nutrii.

Badania przeprowadzono zgodnie z harmonogramem i założeniami metodycznymi opisanymi we wniosku na udzielenie dotacji.

Fot. 1. Nutria odmiany standard



Fot. 2. Nutria odmiany grenlandzkiej



Fot. 2. Nutrie czarne dominujące



Fot. 3. Nutria odmiany perłowej

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „ <i>Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych w hodowlanych populacjach wybranych rodów kur, na przykładzie populacji nie większej niż: 800 sztuk kur leghorn (G-99), 930 sztuk kur leghorn (H-22) i 930 sztuk kur sussex (S-66)</i> ”

Okres realizacji: 2024 rok

Celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego produkcji zwierzęcej było wykonanie analizy kształtowania się zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj trzech hodowlanych rodów kur nieśnych tj. leghorn G-99 i H-22 oraz sussex (S-66), co umożliwi szeroką charakterystykę tych rodów i opracowanie zaleceń dla hodowców.

Przedmiotem badań było 800 sztuk ptaków leghorn G-99 (fot.1) oraz po 930 szt ptaków leghorn H-22 (fot.2) i sussex S-66 (fot.3) (wg stanu na pierwszy dzień produkcji). Kury utrzymywane były w Zakładzie Doświadczalnym w Chorzelowie (2400 szt.) i na fermie w Aleksandrowicach (260 szt), należącej do Instytutu Zootechniki PIB. Ptaki przez cały okres odchowu i produkcji żywione były *ad libitum* standardowymi mieszankami pełnoporcjowymi.

Kury stanowiące przedmiot badań, to niewielkie populacje, mniej eksploatowane, a programy wg których są prowadzone prace hodowlane nie przewidują selekcji na poprawę cech użytkowych, ale na zachowanie cech specyficznych wynikających z ich zróżnicowania genetycznego. Wywodząca się z Włoch rasa kur leghorn charakteryzuje się białym upierzeniem, pojedynczym grzebieniem i lekką sylwetką ciała. Kury sussex to rasa wyhodowana w Wielkiej Brytanii, w hrabstwie Sussex. Charakteryzują się gronostajowym upierzeniem oraz białą barwą skoków i skóry.

W wyniku badań potwierdzono odrębność genetyczną badanych populacji, zróżnicowanie kształtowanie się wyników użytkowości i reprodukcji, a także prawidłowe metody realizacji programu hodowlanego dla tych rodów. Najniższą masą ciała zarówno kogutów jak i kur wyróżniały się ptaki leghorn rodu H-22, a największą sussex (S-66). Poziom upadków w badanych rodach w okresie odchowu był niewielki i mniejszy niż notowany w stadach towarowych. Kury sussex (S-66) osiągnęły dojrzałość płciową zarówno przy 30% jak i 50% nieśności wcześniej niż obydwie rody leghorn. W rodzie H-22 stwierdzono największą procentową nieśność. Największą masę jaj zarówno w 33 jak i 53 tygodniu życia kur odnotowano w rodzie G-99. Jakość jaj znoszonych przez kury zarówno w 33 jak i 53 tygodniu życia utrzymywała się na dobrym poziomie. W jajach wszystkich trzech badanych rodów kur stwierdzono wysoki poziom zapłodnienia (>93%) oraz wylęgu z jaj nałożonych (>84%) i zapłodnionych (>89%).

Uzyskane wyniki badań i analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych w hodowlanych populacjach ww. rodów kur, poszerzają informacje ważne dla rolników zainteresowanych utrzymywaniem tych ptaków w chowie drobnostadkowym. Dane te mogą być także wykorzystywane do wyznaczania nowych celów w prowadzonej pracy hodowlanej. Konieczna jest kontynuacja tych badań w następnych pokoleniach, co umożliwi ocenę poziomu trwałości (dziedziczenie) niektórych cech charakterystycznych dla omawianych rodów hodowlanych.



Fot.1 Kury leghorn (G-99) (fot. R. Turowski)



Fot.1 Kury leghorn (H-22) (fot. R. Turowski)



Fot.3 Kury sussex (S-66) (fot. R. Turowski)

Balice, dnia 03.01.2024 r.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „*Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych w hodowlanych populacjach wybranych rodów kur, na przykładzie populacji nie większej niż: 930 sztuk kur rhode island red (R-11), 1050 sztuk kur rhode island red (K-22) i 1080 sztuk kur rhode island white (A-33)*”

Okres realizacji: 2024 r.

Celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego produkcji zwierzęcej było wykonanie analizy kształtowania się zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj trzech hodowlanych rodów kur nieśnych tj. rhode island red (R-11), rhode island red (K-22) i rhode island white (A-33) oraz przygotowanie aktualnej charakterystyki badanych populacji hodowlanych.

Materiał badawczy stanowiło 930 sztuk ptaków rhode island red (R-11), 1050 sztuk rhode island red (K-22) oraz 1080 sztuk rhode island white (A-33) - wg stanu na pierwszy dzień produkcji. Kury utrzymywane były na fermie w Zakładzie Doświadczalnym IZ PIB w Chorzelowie oraz na fermie kur w Aleksandrowicach, należącej do Instytutu Zootechniki PIB (fot. 1-3). Ze względu na uwarunkowania techniczne wylęgi i odchów wszystkich ptaków był realizowany tylko w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki PIB w Chorzelowie.



Fot.1. Kury Rhode Island Red R-11 (fot. J. Calik)



Fot.2. Kury Rhode Island Red K-22 (fot. J. Calik)



Fot.3. Kury Rhode Island White A-33 (fot. J. Calik)

Ptaki przez cały okres odchowu i produkcji żywione były *ad libitum* standardowymi mieszankami pełnoporcjowymi. Kury i koguty utrzymywano w optymalnych warunkach środowiskowych w systemie ściółkowym, przy obsadzie 5 szt./m². Badania obejmowały zarówno okres odchowu jak i okres produkcji nieśnej. Z każdej populacji w 33. i 53. życia kur pobrano losowo po 30 jaj (w każdym badaniu), które poddano ocenie jakościowej za pomocą elektronicznej aparatury EQM (Egg Quality Measurements) firmy TSS QCS-II.

Uzyskane wyniki zweryfikowano statystycznie, przy użyciu analizy wariancji (ANOVA). Obliczenia wykonano pakietem statystycznym *Statistica 13.3*.

Programy hodowlane, według których utrzymywane są populacje kur: rhode island red (R-11 i K-22) oraz rhode island white (A-33) zakładają zachowanie odrębności genetycznej każdego rodu oraz rezygnację z selekcji w kierunku poprawy cech użytkowych. W stadach kur prowadzony jest losowy dobór par do kojarzeń, przy założeniu rotacji kogutów pomiędzy grupami kur. W okresie wychowu tj. od 1 dnia do 20 tygodnia życia poziom padnięć i brakowań zdrowotnych u kur wahał się od 1,36 (K-22) do 1,74 % (A-33), co świadczy o ich dobrej przeżywalności (powyżej 98,26 %). W omawianym okresie przeżywalność kogutów kształtowała się na poziomie 100 %. Ptaki w 20 tygodniu życia oceniono pod względem masy ciała, która u kogutów wahała się od 2020 (A-33) do 2385 g (R-11), a u kur od 1600 (A-33) do 1844 g (R-11), przy istotnych różnicach statystycznych między ocenianymi rodami ($P \leq 0,01$). Najmniejszy współczynnik zmienności (V%) masy ciała odnotowano u kogutów K-22 (V% = 3,80), natomiast największy w rodzie A33 (V% = 10,34). W przypadku kur wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 7,68 (K-22) do 10,79 % (R-11).

Po zakończeniu okresu wychowu wszystkie oceniane rody przeniesiono z wychowalni do kurnika i w okresie od 21. do 56 tyg. życia podjęto ocenę cech użytkowych. W okresie produkcji wskaźnik przeżywalności kształtował się na wysokim poziomie i wahał się u samców od 99,00 (R-11) do 100 % (K-22), a u samic od 98,00 (A-33) do 99,37 % (K-22). Pomędzy ocenianymi rodami stwierdzono duże różnice w wieku uzyskania przez kury dojrzałości płciowej. Najwcześniej wchodziły w nieśność (30 i 50 %) kury z rodu: A-33 tj. w 135,5 i w 144,5 dniu życia, a najpóźniej kury z rodu R-11, które osiągnęły tą samą nieśność dopiero w 158,0 i 172,0 dniu życia. Miało to wpływ na nieśność kur wyrażoną przez średnią liczbę jaj zniesionych przez 1 kurę i procencie nieśności. Oceniane wskaźniki były największe w rodzie A-33 (173,66 szt. i 68,76 %), a najmniejsze w rodzie R-11 (140,12 szt. i 55,17 %). W 33. tygodniu życia kur jaja o największej masie znosiły kury A-33 (57,48 g), natomiast najlżejsze kury R-11 (54,08 g), przy V% od 6,80 do 10,19. Masa jaja w 53. tygodniu życia kur kształtowała się na poziomie od 61,38 (R-11) do 63,04 g (A-33), przy bardziej wyrównanym współczynniku zmienności (V%) od 7,61 do 8,14 i istotnych różnicach statystycznych pomiędzy rodami ($P \leq 0,05$ i $P \leq 0,01$). Uzyskane wyniki dotyczące użytkowości kur są bardzo interesujące, należy jednak kontynuować badania w kolejnych pokoleniach, w celu uzyskania pogłębionej charakterystyki ras/rodów kur.

Przeprowadzone badania wskazują na istnienie istotnych różnic dotyczących fizycznych cech jaj pochodzących od ocenianych rodów kur w 33. i 53. tygodniu ich życia. Analiza danych wskazuje, że wraz z wiekiem kur jaja przyjmowały bardziej wydłużony kształt, a potwierdzają to mniejsze wskaźniki indeksu kształtu w drugim terminie oceny (76,57 - 77,98 % vs 75,33 - 76,42 %). Średnia masa jaja oceniana w 33. tygodniu życia kur wahała się od 52,94 (R-11) do 56,94 (K-22), natomiast w 53. tygodniu od 63,01 (R-11) do 64,48 g (A-33), przy istotnych ($P \leq 0,01$) różnicach statystycznych w pierwszym terminie oceny. W badaniach odnotowano także zwiększenie masy żółtka (14,91 - 16,00 g vs 18,12 - 18,89 g), przy istotnych różnicach statystycznych również tylko w pierwszym terminie oceny. Najlepsze parametry

jakości białka w 33. tyg. odnotowano w jajach pochodzących od kur R-11 i K-22, a istotnie ($P \leq 0,01$) mniejsze w rodzie A-33. Ponadto w rodach R-11 i K-22 zaobserwowano obniżenie wysokości białka jak i jednostek Hauga wraz z wiekiem kur. W pierwszym i drugim terminie oceny pomiędzy rodami odnotowano istotne ($P \leq 0,05$ i $P \leq 0,01$) różnice w barwie żółtek ocenianych w skali La Roche'a, przy czym najintensywniejszą barwą wyróżniały się żółtka pochodzące od kur R-11. W zakresie udziału plam krwistych i mięsnych odnotowano wyraźnie większą ich ilość w jajach pochodzących od kur A-33, zwłaszcza pierwszym terminie oceny. Oceniane rody kur różniły się istotnie ($P \leq 0,01$) pod względem intensywności barwy skorupy, przy tendencji do rozjaśniania barwy wraz z wiekiem kur (30,87 - 42,67 vs 33,00 - 44,93 %). W pierwszym terminie oceny istotnie największą gęstością i grubością skorup wyróżniały się jaja pochodzące od kur R-11. W drugim terminie oceny odnotowano zwiększenie masy skorupy od 0,41 (R-11) do 0,63 pkt. proc (A-33). Wytrzymałość skorup jaj w 33. tygodniu życia kur kształtowała się na poziomie od 53,64 (K-22) do 60,74 N (R-11), natomiast w 53 tyg. odpowiednio od 44,45 do 47,80, a największą dynamikę zmian w zakresie tej cechy odnotowano w rodzie R-11. Uzyskane wyniki są bardzo interesujące, jednakże wysoka zmienność dla wytrzymałości skorup i oszacowany błąd (se) wskazuje na konieczność obserwacji w kolejnym roku.

W ocenie parametrów wylęgowości rodów R-11, K-22 i A-33 uwzględniono cały okres reprodukcji tj. od marca do maja 2024 roku. Badaniami objęto łącznie 15 950 jaj wylęgowych w tym: od kur R-11 - 5820 szt., od kur K-22 - 6000 szt. i od kur A-33 - 4130 szt. Wskaźniki zapłodnienia jaj kształtowały się na wysokim poziomie od 91,86 (A-33) do 93,18 % (R-11). Najlepsze wskaźniki wylęgu piskląt z jaj nałożonych i zapłodnionych odnotowano w rodzie R-11, które wynosiły średnio: 86,29 i 92,61 %. W rodzie A-33 odnotowano największą ilość piskląt niewyklutych (584 szt.), przy również najniższym wskaźniku wylęgu piskląt z jaj nałożonych (75,18 %) i zapłodnionych (81,84).

Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że populacje kur rhode island red (R-11 i K-22) oraz rhode island white (A-33) to cenne dla krajowej hodowli rody kur. W badaniach stwierdzono wpływ pochodzenia kur (genotypu) na kształtowanie się wyników użytkowości i reprodukcji, a także cechy jakości jaj. Oceniane rody charakteryzowały się wysoką przeżywalnością (powyżej 98 %), zróżnicowaną masą ciała i jaja oraz nieśnością. Uzyskane wyniki badań stanowią cenne informacje do charakterystyki tych unikalnych hodowlanych rodów kur. Przeprowadzona analiza wskazuje na konieczność kontynuacji tych badań w kolejnych pokoleniach. Monitoring produktywności, wylęgowości oraz jakości jaj umożliwi ocenę poziomu trwałości niektórych cech charakterystycznych dla omawianych ras/rodów kur.

Badania te zostały zrealizowane w sposób zgodny z harmonogramem podanym w szczegółowym opisie zadania na realizację, którego złożono wniosek o udzielenie dotacji w 2024 r.

Kraków, dnia 07.01.2025 r.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „*Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych w hodowlanych populacjach wybranych ras kur, na przykładzie populacji nie większej niż 1130 sztuk kur żółtonóżka kuropatwiana (Ż-33) i 1130 sztuk kur zielononóżka kuropatwiana (Z-11)*”
Okres realizacji: 2024 r.

Celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego produkcji zwierzęcej było wykonanie analizy kształtowania się zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj dwóch hodowlanych ras kur nieśnych tj. zielononóżka kuropatwiana (Z-11) i żółtonóżka kuropatwiana (Ż-33). Efektem tej analizy było przygotowanie szerokiej charakterystyki badanych ras krajowej hodowli oraz opracowanie cennych wskazówek dla producentów jaj.

Materiał badawczy stanowiło po 1130 sztuk ptaków krajowej hodowli tj. żółtonózek (Ż-33- fot.1) i zielononózek kuropatwianych (Z-11- fot.2) (wg stanu na pierwszy dzień produkcji), w proporcji płci 1 kogut + 10-12 kur. Kury utrzymywane były w Zakładzie Doświadczalnym w Chorzeli i na fermie w Aleksandrowicach, należącej do Instytutu Zootechniki PIB. Badania obejmowały zarówno okres odchowu jak i okres produkcji nieśnej.

Z analizy cech użytkowych i reprodukcyjnych w 2024 roku wynika zróżnicowanie genetyczne badanych populacji dwóch starych, krajowych ras kur, stanowiących rezerwuariat unikalnych cech, których nie posiadają rasy selekcyjonowane od lat w kierunku poprawy cech użytkowych. Badane populacje cechowała dobra zdrowotność nie przekraczająca 5,1% w okresie nieśności. Żółtonóżki kuropatwiane (Ż-33) wywodzące się z zielononózek kuropatwianych (Z-11) wyróżniały się lepszymi wynikami w ocenie użytkowej. Kury te wcześniej uzyskały dojrzałość płciową oraz znosiły więcej jaj, o większej masie. Parametry jakości jaj obydwu ras były porównywalne, a występujące różnice w cechach skorup jaj potwierdziły ich odrębność genetyczną. Obydwie rasy kur wyróżniają się dobrymi wynikami zapłodnienia (>91%) oraz wylęgu z jaj nałożonych (>81%) i zapłodnionych (>88%). Potwierdza to dobrą kondycję zdrowotną ptaków i zasadność utrzymywania ich w stadach w przyjętej w programie hodowlanej proporcji kogutów do kur.

W populacjach hodowlanych drobiu istnieje konieczność stałego monitoringu cech produkcyjności i wylęgowości oraz jakości jaj w kolejnych pokoleniach kur. Takie działanie umożliwi ocenę poziomu trwałości (dziedziczenie) niektórych cech charakterystycznych dla omawianych ras oraz ważnych dla konsumentów jaj. Pozwala to także na ocenę efektywności stosowanych programów hodowlanych.



Fot.2 Żółtonóżki kuropatwiane (Ż-33) (J.Krawczyk)



Fot.1. Zielononóżki kuropatwiane (Z-11) (J.Calik)

Balice, 07.01.2024

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „*Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji wybranych rodów gęsi, na przykładzie populacji nie większej niż: maksymalnie: 250 sztuk gęsi lubelskich (Lu), 250 sztuk gęsi kieleckich (Ki), i 250 sztuk gęsi podkarpackich (Pd)*”

Okres realizacji: 2024 r.

Głównym celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej było dokonanie analizy zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych gęsi lubelskich (Lu), kieleckich (Ki) i podkarpackich (Pd). Dodatkowym celem przeprowadzonych badań była aktualna charakterystyka rasy jako rodu hodowlanego gęsi lubelskich (Lu), kieleckich (Ki) i podkarpackich (Pd).

Gęsi pochodzące z południowo-wschodniej części Polski zaliczane są do gęsi lekkich, ewentualnie średnich. Wyodrębniono tu następujące odmiany gęsi według obszaru pochodzenia: lubelskie, kieleckie i podkarpackie. Cechują się one przeważnie białym upierzeniem, ale bywają także osobniki z pojedynczymi szarymi piórami, nakrapiane, łaciate lub siodłate. W chowie ekstensywnym, przydomowym, ekologicznym charakteryzują się one bardzo dobrą zdrowotnością i przeżywalnością. Ponadto ptaki te cechują się bardzo dobrą żernością i z powodzeniem wykorzystują pasze gospodarskie. Wyróżnia je harmonijna budowa ciała, bardzo dobre umięśnienie i małe otłuszczenie tuszki, przy dobrym wykorzystaniu paszy. Predysponowane są one szczególnie do chowu z wolnym wybiegiem, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.



Fot. 1. Gęsi podkarpackie Pd

Gęsi podkarpackie (Pd) do 8 tygodnia odchowu cechowały się stosunkowo dobrym tempem wzrostu i gęsiory osiągnęły masę ciała 3,61 kg a gęsi 3,19 kg. W kolejnych czterech tygodniach odchowu tempo to było nieco wolniejsze i ptaki przyrosły odpowiednio o 0,44 kg i 0,37 kg.

Grzebień mostka gęsiorów o długości 15,02 cm i gęsi 14,06 cm był obłożony mięśniami piersiowymi o grubości odpowiednio 2,05 i 2,04 cm. Świadczy to o bardzo dobrej mięsności gęsi tej grupy. Gęsi Pd zniosły w okresie 20 tygodni produkcji 30,00 jaj o masie 161,3 g. Zapłodnienie wynosiło 95,58 % a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 74,00 %.

Gęsi lubelskie (Lu) w 12 tygodniu chowu charakteryzowały się masą ciała ukształtowaną na poziomie: gęsiory 4,06 kg a gęsi 3,69 kg. Mięśnie piersiowe zarówno samców, jak i samic były bardzo dobrze wykształcone i ich grubość w 12 tygodniu odchowu wynosiła odpowiednio 2,08 cm i 2,07 cm. Natomiast od gęsi Lu uzyskano w okresie 20 tygodni produkcji nieśnej 32,85 jaj o masie 168,4 g przy zapłodnieniu 93,56 % i wskaźniku wylęgowości z jaj nałożonych 76,10 %.



Fot. 2. Gęsi lubelskie Lu

Gęsi kieleckie (Ki) ogółem (samce + samice) cechowały się masą ciała na poziomie 3,22 kg w 8 tygodniu i 3,63 kg w 12 tygodniu odchowu, skrzydłami 18,28 cm oraz mostkiem 14,26 cm, czyli drobną ale zwartą sylwetką. Natomiast mięśnie piersiowe były dobrze uformowane o grubości 2,09 cm. Ptaki te zniosły w okresie 20 tygodni produkcji 28,07 jaj o masie 164,6 g i zapłodnieniu 93,52 % oraz wskaźniku wylęgowości z jaj nałożonych 72,50 %.



Fot. 3. Gęsi kieleckie Ki

Populacje gęsi Lu, Ki i Pd charakteryzują się bardzo dobrą przeżywalnością, zarówno w okresie wychowu (powyżej 97,50 %), jak i reprodukcji (powyżej 87,57 %) – dlatego też są predysponowane szczególnie do chowu ekstensywnego: przydomowego, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.

Przeprowadzona w 2024 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji gęsi lubelskich (Lu), kieleckich (Ki) i podkarpackich (Pd) utrzymywanych *in situ* w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (IZ PIB ZD Kołuda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie. Wyniki te wskazują, że badania należy kontynuować w następnych latach. Monitoring cech użytkowości w okresie wychowu, reprodukcji oraz ocena jakości jaj w kolejnych pokoleniach gęsi Lu, Ki i Pd umożliwi ocenę poziomu trwałości (dziedziczenie) niektórych cech charakterystycznych dla omawianych ras gęsi, co z kolei pozwoli określić efektywność stosowanych programów hodowlanych w tych małych populacjach.

Balice, 13.01.2025r.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „*Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji wybranych rodów gęsi, na przykładzie populacji nie większej niż: 250 sztuk gęsi rypińskich (Ry), 250 sztuk gęsi garbonosych (Ga) i 250 sztuk gęsi pomorskich (Po)*”

Okres realizacji: 2024 r.

Głównym celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej było dokonanie analizy zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych gęsi rypińskich (Ry), garbonosych (Ga) i pomorskich (Po). Dodatkowym celem przeprowadzonych badań była aktualna charakterystyka rasy jako rodu hodowlanego gęsi rypińskich (Ry), garbonosych (Ga) i pomorskich (Po).

Gęsi garbonose wywodzą się od gęsi łabędziowej (*Anser cygnoides*). Natomiast rypińskie i pomorskie pochodzą od gęsi gęgawy (*Anser anser*) i kształtowały swoją odrębność głównie w XIX wieku. Gęsi garbonose charakteryzują się białym lub łaciatym upierzeniem, nogami i dziobem o barwie żółto- lub czerwono-pomarańczowej. Najbardziej charakterystycznymi cechami są: wyrazisty wyrostek czołowy, silnie zaznaczone zwisające podgardle i długa szyja w kształcie litery S. Gęsi rypińskie wyróżniają się przeważnie białym upierzeniem oraz pomarańczowo-czerwonym dziobem i łapami, odznaczają się dość zwartą sylwetką, albowiem szyja jest stosunkowo krótka, a niezbyt długie nogi są mocne i szeroko rozstawione. Ich dobre umięśnienie w części piersiowej wskazuje na przydatność do tworzenia mieszańców użytkowych kierunku mięsnego. Zaliczane do tzw. gęsi smalcowych, ze względu na skłonność do odkładania tłuszczu pod skórą, w tkance mięsnej oraz w jamie ciała. Gęsi pomorskie to także gęsi smalcowe. Najczęściej są to ptaki biało upierzone (jasnoniebieskie oczy), choć bywają osobniki siodłate (brązowozłociste oczy). Nogi i dziób mają barwę pomarańczowo-czerwoną, a szyja stosunkowo długa jest osadzona prostopadle do tułowia. Gęsi te charakteryzują się grzbietem dość długim, ale szerokim i zaokrąglonym oraz brzuchem pełnym z pojedynczym fałdem tłuszczowym. Populacje te wyróżnia dobra odporność na niekorzystne warunki środowiska oraz dobre wykorzystanie paszy. Nadają się do chowu w małych i większych stadkach w systemie ekstensywnym lub półekstensywnym.

Gęsiory garbonose (Ga) w 8 tygodniu osiągnęły masę ciała 3,83 kg a gęsi 3,33 kg. Natomiast w 12 tygodniu parametr ten wynosił odpowiednio 4,54 kg i 3,89 kg. Jednakże gęsi garbonose są średnio umięśnione i grubość mięśni piersiowych w 12 tygodniu chowu wynosiła 2,08 cm u gęsiory i 2,04 cm u gęsi, przy długości grzebienia mostka wynoszącej odpowiednio

15,51 cm i 14,43 cm. Produkcji nieśna tych ptaków trwała 20 tygodni i w tym okresie zniosły 43,42 jaja o średniej masie 175,0 g. Przy zestawieniu stadka w proporcji 1 gęsiar na 4 gęsi, zapłodnienie było bardzo dobre i wyniosło 95,85 % a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 75,50 %. Gęsiory cechowały się przeżywalnością, wynoszącą w okresach wychowu 97,67 % i reprodukcji 98,72 %. W przypadku samic parametr ten wynosił odpowiednio 97,87 i 95,40 %.



Fot. 1. Gęsi garbonose (Ga)

Gęsi pomorskie (Po) cechowały się dobrym tempem wzrostu i po 8 tygodniu odchowu masa ciała gęsiarów wyniosła 3,66 kg i gęsi 3,23 kg, a po kolejnych czterech tygodniach wzrosła odpowiednio do 4,44 i 3,85 kg. Skrzydła i grzebień mostka były stosunkowo długie. W 12 tygodniu odchowu długość przedramienia wyniosła 19,35 cm u gęsiarów i 18,23 cm u gęsi, natomiast długość grzebienia mostka odpowiednio 15,45 i 14,48 cm. Okres produkcji jaj gęsi pomorskich (Po) trwał 20 tygodni i do tego tygodnia produkcji gęsi zniosły 41,44 jaja o średniej masie 169,9 g i przy zapłodnieniu 94,98 %. Gęsi te cechowały się przeżywalnością w okresie reprodukcji, średnio na poziomie 90,88 %.



Fot. 2. Gęsi pomorskie (Po)

Gęsi rypińskie (Ry) w 12 tygodniu odchowu charakteryzowały się masą ciała wynoszącą dla samców 4,06 kg a samic 3,58 kg oraz zwartą budową tułowia (długość grzebienia mostka 14,94 cm u gęsiorów i 13,91 cm u gęsi). Grubość mięśni piersiowych w 12 tygodniu odchowu wynosząca u samców 2,12 cm a u samic 2,08 cm, świadczy o ich prawidłowym uformowaniu. W ciągu 20 tygodni produkcji nieśnej gęsi te zniosły 35,50 jaj o średniej masie 179,0 g, cechujących się wskaźnikiem wylęgowości z jaj nałożonych na poziomie 77,06 %. Przeżywalność gęsi Ry w okresie wychowu i reprodukcji wyniosła odpowiednio 98,94 i 96,88 %.



Fot. 3. Gęsi rypińskie (Ry)

Przeprowadzona w 2024 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji gęsi rypińskich (Ry), garbonosych (Ga) i pomorskich (Po) utrzymywanych *in situ* w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (IZ PIB ZD Kołuda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie. Wskazuje to na prawidłowy przebieg prac hodowlanych. Populacje gęsi rypińskich (Ry), garbonosych (Ga) i pomorskich (Po) charakteryzują się wysokim wskaźnikiem przeżywalności oraz dobrymi przyrostami masy ciała, co szczególnie predysponuje je do chowu ekstensywnego: przydomowego, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.

Wyniki te wskazują, że badania należy kontynuować w następnych latach. Monitoring cech użytkowości w okresie wychowu, reprodukcji oraz ocena jakości jaj w kolejnych pokoleniach gęsi Ry, Ga i Po umożliwiłyby ocenę poziomu trwałości (dziedziczenie) niektórych

cech charakterystycznych dla omawianych ras gęsi, co z kolei pozwoliłoby określić efektywność stosowanych programów hodowlanych w tych małych populacjach.

Balice, 13.01.2025r.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „*Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji wybranych rodów gęsi, na przykładzie populacji nie większej niż: 300 sztuk gęsi kartuskiej (Ka), 300 sztuk gęsi suwalskiej (Su) i 400 sztuk gęsi kubańskiej (Ku)*”

Okres realizacji: 2024 r.

Głównym celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej było dokonanie analizy zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych gęsi kartuskich (Ka), suwalskich (Su) i kubańskich (Ku). Dodatkowym celem przeprowadzonych badań była aktualna charakterystyka rasy jako rodu hodowlanego gęsi kartuskich (Ka), suwalskich (Su) i kubańskich (Ku).

Wśród poszczególnych gatunków drobiu wodnego gęsi są ptakami znakomicie nadającymi się do przydomowego chowu. Duża ich odporności na trudne warunki środowiskowe, dobra przeżywalność i znakomite zdolności adaptacyjne powodują, iż są one popularnym ptactwem domowym, utrzymywanym tak systemem ekstensywnym, jak i półintensywnym.

Gęsi kartuskie (Ka) - w 8 tygodniu gęsiory osiągnęły masę ciała 3,72 kg a gęsi 3,28 kg. Natomiast w 12 tygodniu parametr ten wynosił odpowiednio 4,40 kg i 3,88 kg. Gęsi kartuskie są dość dobrze umięśnione i grubość mięśni piersiowych w 12 tygodniu chowu wynosiła 2,26 cm u gęsiory i 2,16 cm u gęsi, przy długości grzebienia mostka wynoszącej odpowiednio 15,12 cm i 14,27 cm. Produkcja nieśna tych ptaków trwała 20 tygodni i w tym okresie zniosły 34,49 jaj o średniej masie 176,4 g. Upadki do 8 tygodnia życia wyniosły 2,0 % (samce) i 1,8 % (samice) a w kolejnych tygodniach (1-28) odpowiednio 2,0 i 1,7 %.



Fot. 1. Gęsi kartuskie Ka

W 8 tygodniu odchowu tempo wzrostu gęsi suwalskich (Su) było dobre, a masa ciała gęsiorów wyniosła 3,62 kg i gęsi 3,27 kg, a po kolejnych czterech tygodniach wzrosła odpowiednio do 4,40 kg i 3,89 kg. W 12 tygodniu odchowu długość przedramienia wyniosła 18,95 cm u gęsiorów i 17,70 cm u gęsi, natomiast długość grzebienia mostka odpowiednio 14,97 cm i 14,26 cm. W okresie do 20 tygodnia produkcji gęsi zniosły 36,15 jaj o średniej masie 175,4 g i przy zapłodnieniu 96,23 %. Gęsi i gęsiory cechowały się dość dobrą przeżywalnością w okresie wychowu – odpowiednio: 90,28 i 97,50 %.



Fot. 2. Gęsi suwalskie Su

Gęsi kubańskie (Ku) w 12 tygodniu odchowu charakteryzowały się masą ciała wynoszącą dla samców - 4,33 kg i samic - 3,65 kg oraz zwartą budową tułowia (długość grzebienia mostka 16,22 cm u gęsiorów i 15,03 cm u gęsi). Grubość mięśni piersiowych w 12 tygodniu odchowu wynosiła u samców 2,13 cm a u samic – 2,08 cm. U gęsi tych w 12 tygodniu odchowu długość przedramienia wynosiła 17,61 cm dla gęsiorów i 16,50 cm dla gęsi. W ciągu 20 tygodni produkcji nieśnej gęsi te zniosły 43,84 jaja o średniej masie 165,6 g, cechujących się wskaźnikiem wylęgowości z jaj nałożonych ukształtowanym na poziomie 85,49 % i zapłodnionych (87,73 %).



Fot. 3. Gęsi kubańskie Ku

Przeprowadzona w 2024 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji gęsi kartuskich (Ka), suwalskich (Su) i kubańskich (Ku) utrzymywanych *in situ* w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy ZD Kołuda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie.

Wskazuje to na prawidłowy przebieg prac hodowlanych. Populacje gęsi kartuskich (Ka), suwalskich (Su) i kubańskich (Ku) charakteryzują się wysokim wskaźnikiem przeżywalności oraz dobrymi przyrostami masy ciała, co szczególnie predysponuje je do chowu ekstensywnego: przydomowego, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.

W zamkniętych rodach hodowlanych gęsi zachodzą w czasie zmiany we frekwencji alleli (i tym samym genotypów), mającej wpływ również na zmienność fenotypową. W populacjach kojarzonych losowo i utrzymywanych od kilkudziesięciu pokoleń w nie zmieniających się istotnie warunkach środowiskowych, zmiany te zwykle zachodzą wolniej niż w selekcyonowanych stadach hodowlanych. Analiza uzyskanych wyników badań będzie weryfikacją tej hipotezy. Stwierdzenie wystąpienia niepożądanych zmian w jednej czy kilku cechach, będzie sygnałem do podjęcia prac nad rewizją dotychczas stosowanych programów hodowlanych.

Balice, 13.01.2025r.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: *”Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji wybranych rodów gęsi, na przykładzie populacji nie większej niż: 280 sztuk gęsi romańskiej (Ro), 300 sztuk gęsi słowackiej (Sł) i 300 sztuk gęsi landes (LsD-01)”*

Okres realizacji: 2024 r.

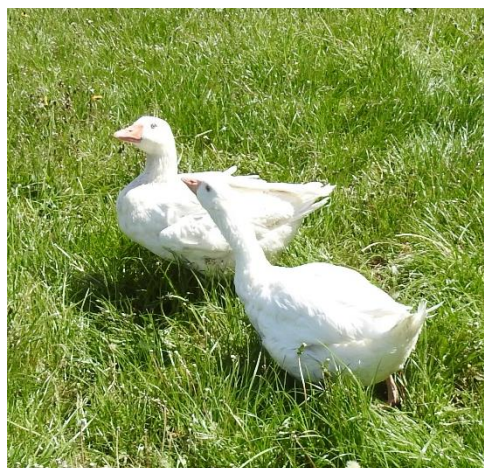
Głównym celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej było dokonanie analizy zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych gęsi romańskiej (Ro), słowackiej (Sł) i landes (LsD-01). Dodatkowym celem przeprowadzonych badań była aktualna charakterystyka rasy jako rodu hodowlanego gęsi romańskiej (Ro), słowackiej (Sł) i landes (LsD-01).

Gęsi romańskie (Ro) pochodzą z Włoch. Do Polski trafiły z duńskiej firmy Danish Poultry Houses. To ptaki o białym upierzeniu, pomarańczowym dziobie i pomarańczowo-czerwonych nogach. Małą głowę mają osadzoną na smukłej i stosunkowo długiej szyi. Tułów mają lekko zaokrąglony po bokach, pierś pełną i grzbiet długi, czyli fenotypowo bardzo zbliżone do gęsi białej włoskiej. W 8 tygodniu odchowu gęsiory osiągnęły masę ciała 3,88 kg a gęsi 3,57 kg, natomiast w 12 tygodniu parametry te wynosiły odpowiednio 4,56 kg i 4,20 kg. Mostek o długości grzebienia w 12 tygodniu u samców 15,64 cm i samic 14,91 cm był obłożony mięśniami piersiowymi o dobrej grubości – wynoszącej odpowiednio 2,20 cm i 2,26 cm. Gęsi te cechowały się nieśnością na poziomie 29,97 % trwającą 20 tygodni i znosiły jaja o średniej masie 172,1 g. Zapłodnienie wynosiło 98,78 %, a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 73,82 %.



Fot. 1. Gęsi romańskie Ro

Gęsi słowackie (Sł) wyhodowane na Słowacji z gęsi miejscowych z domieszką węgierskich, emdeńskich i innych są biało upierzone z wyrazistymi pomarańczowo-czerwonymi nogami i dziobem. Posiadają długą, mocną i dobrze umięśnioną szyję. Tymi cechami wyróżnia się także tułów o pełnej piersi i brzuchu. Natomiast na podbrzuszu zauważalny jest pojedynczy lub podwójny fałd tłuszczowy. Jednakże najbardziej charakterystyczna dla gęsi słowackich jest tzw. koronka, utworzona przez odpowiednie ułożenie piór na szyi oraz także jasnorogowe pazury. Ptaki te w pierwszym okresie odchowu tj. do 8 tygodnia osiągnęły masę 3,77 kg (samce) i 3,36 kg (samice), a w kolejnym okresie badań tj. po 12 tygodniach wskaźnik ten kształtował się na poziomie odpowiednio 4,47 kg i 3,89 kg, a grubość mięśni piersiowych wynosiła 2,21 i 2,10 cm. W okresie 20 tygodni produkcji nieśnej gęsi te zniosły 45,16 jaj o średniej masie 170,2 g przy dobrym zapłodnieniu 94,88 % i wskaźniku wylęgowości z jaj nałożonych 81,97 %.



Fot. 2. Gęsi słowackie Sł

Gęsi landes (LsD-01) włączono do zasobów genetycznych populacji gęsi w 1991 r. Pochodzą z terenów południowo-zachodniej Francji. Do Polski sprowadzone zostały poprzez francuską firmę GAEC Grimaud Frères Montfaucon. Gęsi te odznaczają się charakterystyczną sylwetką i upierzeniem. Głowa, szyja i grzbiet posiadają szarą, natomiast boki tułowia i brzuch białą barwę upierzenia z dziobem i nogami w kolorze ciemnoczerwonym. Budowa tych gęsi jest mocna, piersi i brzuch pełne oraz zauważalny jest podwójny fałd tłuszczowy. Po 8 tygodniach gęsiory ważyły 4,14 i gęsi 3,74 kg, a po 12 tygodniach odpowiednio 4,56 i 4,08 kg. O dużej sylwetce tych ptaków świadczy długość przedramienia 20,50 cm (samce) i 19,34 cm (samice) oraz długość grzebienia mostka odpowiednio 15,93 cm i 15,12 cm, zmierzone w 12 tygodniu życia. Grubość mięśni piersiowych wynosiła 1,87 cm (samce) i 1,78 cm (samice). Ptaki te cechowały się nieśnością na poziomie 36,40 %. Masa jaj wynosiła średnio 180,6 g.

Zapłodnienie oceniono na poziomie 76,31 %, a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych wyniósł 62,69 %.



Fot. 3. Gęsi landes LsD-01

Przeprowadzona w 2024 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji gęsi romańskiej (Ro), słowackiej (Sł) i landes (LsD-01) utrzymywanych *in situ* w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (IZ PIB ZD Kołuda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie. Populacje gęsi romańskiej (Ro), słowackiej (Sł) i landes (LsD-01) charakteryzują się wysokim wskaźnikiem przeżywalności powyżej 90,00 % oraz dobrymi przyrostami masy ciała, co szczególnie predysponuje je do chowu ekstensywnego: przydomowego, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.

Uzyskane wyniki wskazują ponadto, że badania należy kontynuować w następnych latach. Monitoring cech użytkowości w okresie wychowu, reprodukcji oraz ocena jakości jaj w kolejnych pokoleniach gęsi Ro, Sł i LsD-01 umożliwiłyby ocenę poziomu trwałości (dziedziczenie) niektórych cech charakterystycznych dla omawianych ras gęsi, co z kolei pozwoliłoby określić efektywność stosowanych programów hodowlanych w tych małych populacjach.

Balice, 13.01.2025r.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: : *Analiza różnicowania hodowlanych populacji wybranych rodów kaczek na podstawie cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych, na przykładzie populacji nie większej niż: 200 sztuk kaczek pekin krajowy (P-33), 200 sztuk kaczek pomniejszych (K-2) i 200 sztuk kaczek KhO-1.*

Okres realizacji: 2024 r.

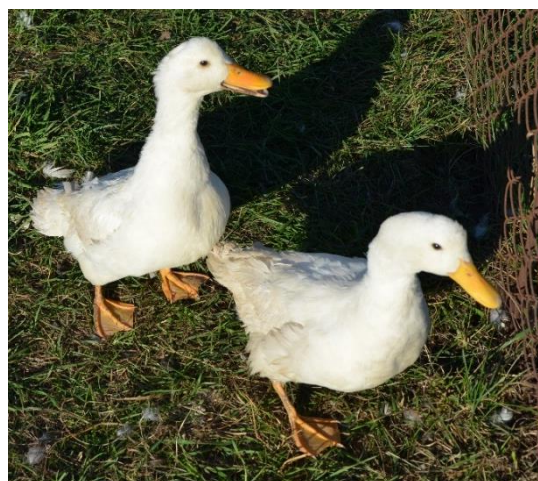
Głównym celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej było dokonanie analizy zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych kaczek: pekin krajowy (P-33), kaczek pomniejszych (K-2) i kaczek KhO-1. Dodatkowym celem przeprowadzonych badań była aktualna charakterystyka rasy jako rodu hodowlanego kaczek pekin krajowy, kaczek pomniejszych i kaczek KhO-1.

Kaczki pekin krajowy (P-33) cechuje duża wartość dietetyczna mięsa, mała zawartość tłuszczu w tuszce i dobra jakość pierza. Nadają się bardzo dobrze do chowu przydomowego. Ptaki te wykazują dużą odporność na niekorzystne warunki środowiskowo-żywniowe. Kaczki te w 3 tygodniu osiągnęły masę ciała 845,0 (samce) i 759,7 g (samice). Natomiast w 7 tygodniu parametr ten wynosił więcej - odpowiednio 2421 i 2189 g. Kaczki P-33 są dość dobrze umięśnione i grubość mięśni piersiowych w 7 tygodniu chowu wynosiła 1,22 cm u kaczorów i 1,15 cm u kaczek, przy długości grzebienia mostka wynoszącej odpowiednio 11,99 i 11,64 cm. Produkcja nieśna tych ptaków trwała 20 tygodni i w tym okresie zniosły 113,3 sztuk jaj o średniej masie 91,64 g. Zapłodnienie w tym rodzie było bardzo dobre i wyniosło 90,15 % a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 66,65 % i zapłodnionych 73,93 %.



Fot. 1. Kaczki pekin krajowy P-33

Kaczki pomniejszone (K-2) wytworzono w latach siedemdziesiątych XX wieku w ówczesnym Oddziale Hodowli Drobiu Wodnego Dworzyska należącym do Centralnego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego w Poznaniu. Kaczki pomniejszone wyróżnia cechuje niska masa ciała, spoziomowany tułów, świadczący o dobrze zaznaczonych cechach mięsnych. Mają bardzo dobrze wysklepione mięśnie piersiowe, których proporcja w tuszce jest znaczna. Cechują się białym upierzeniem. Bez wątpienia ptaki te mogą być wykorzystywane w chowie amatorskim i przydomowym. Ptaki te w 3 tygodniu osiągnęły masę ciała 708,5 (samce) i 667,9 g (samice). Natomiast w 7 tygodniu parametr ten wynosił więcej - odpowiednio 1,52 i 1,33 kg. Grubość mięśni piersiowych w 7 tygodniu chowu wynosiła 1,29 cm u kaczorów i 1,27 cm u kaczek, przy długości grzebienia mostka wynoszącej odpowiednio 10,42 i 10,07 cm. Produkcja nieśna tych ptaków trwała 20 tygodni i w tym okresie zniosły 93,67 sztuk jaj o średniej masie 77,78 g. Zapłodnienie w tym rodzie było bardzo dobre i wyniosło 95,60 % a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 71,01 % i zapłodnionych 74,29 %.



Fot. 2. Kaczki pomniejszone K-2

Kaczki KhO-1 od grudnia 1983 roku podlegają ochronie i zaliczane są do zasobów genetycznych kaczek. Wytworzono je w 1979 r. kojarząc kaczki Khaki Campbell z Orpingtonami fauve. Ptaki te reprezentują typ nieśny. Wyróżnia je niska masa ciała i brązowe upierzenie a także łapy o pomarańczowej barwie i oliwkowy dziób. Ponadto cechuje je duża odporność na niekorzystne warunki środowiskowo - żywieniowe. Z tego względu oraz z uwagi na charakterystyczny wygląd mogą pełnić funkcje ekologiczne na różnego rodzaju pielęgowanych zbiornikach wodnych w parkach, ogrodach, zwierzyńcach.

Kaczki te w 3 tygodniu osiągnęły masę ciała 739,2 (samce) i 703,8 g (samice). Natomiast w 7 tygodniu parametr ten wynosił więcej - odpowiednio 1,63 i 1,51 kg. Grubość mięśni piersiowych w 7 tygodniu chowu wynosiła 0,98 cm u kaczorów i 1,06 cm u kaczek,

przy długości grzebienia mostka wynoszącej odpowiednio 10,06 i 9,82 cm. Kaczki KhO-1 w ciągu 20 tygodni produkcji nieśnej zniosły 109,1 sztuk jaj o średniej masie 79,58 g, cechujących się wskaźnikiem zapłodnienia na poziomie 97,26 %.



Fot. 3. Kaczki mieszańce KhO-1

Przeprowadzona w 2024 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji kaczek pekin krajowy (P-33), kaczek pomniejszych (K-2) i kaczek KhO-1 utrzymywanych *in situ* w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy ZD Kołuda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie. Wskazuje to na prawidłowy przebieg prac hodowlanych. Populacje kaczek pekin krajowy (P-33), kaczek pomniejszych (K-2) i kaczek KhO-1 charakteryzują się wysokim wskaźnikiem przeżywalności, co szczególnie predysponuje je do chowu ekstensywnego: przydomowego, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.

W zamkniętych rodach hodowlanych kaczek zachodzą w czasie zmiany we frekwencji alleli (i tym samym genotypów), mającej wpływ również na zmienność fenotypową. W populacjach kojarzonych losowo i utrzymywanych od kilkudziesięciu pokoleń w nie zmieniających się istotnie warunkach środowiskowych, zmiany te zwykle zachodzą wolniej niż w selekcyonowanych stadach hodowlanych. Analiza uzyskanych wyników badań będzie weryfikacją tej hipotezy. Stwierdzenie wystąpienia niepożądanych zmian w jednej czy kilku cechach, będzie sygnałem do podjęcia prac nad rewizją dotychczas stosowanych programów hodowlanych.

Balice, 13.01.2025r.

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: : „*Analiza różnicowania hodowlanych populacji wybranych rodów kaczek na podstawie cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych, na przykładzie populacji nie większej niż: 200 sztuk kaczek pekin duński (P-8), 200 sztuk kaczek pekin francuski (P-9) i 200 sztuk kaczek pekin angielski (LsA)*”

Okres realizacji: 2024 r.

Głównym celem realizacji zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej było dokonanie analizy zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych kaczek pekin duński (P-8), pekin francuski (P-9) i pekin angielski (LsA). Dodatkowym celem przeprowadzonych badań była aktualna charakterystyka rasy jako rodu hodowlanego kaczek pekin duński (P-8), pekin francuski (P-9) i pekin angielski (LsA).

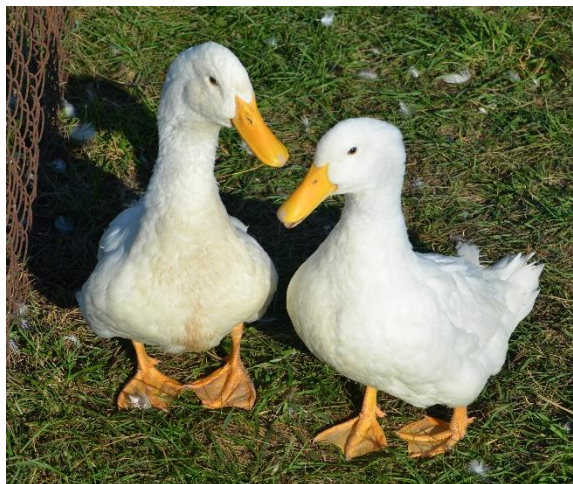
Kaczki P-8 - w 3 tygodniu kaczory osiągnęły masę ciała 830,9 g a kaczki 765,4 g. Natomiast w 7 tygodniu parametr ten wynosił odpowiednio 2,49 i 2,25 kg. Grubość ich mięśni piersiowych w 7 tygodniu chowu wynosiła 1,11 cm u kaczorów a u kaczek 1,10 cm, przy długości grzebienia mostka wynoszącej 11,48 cm dla kaczek i 11,94 dla kaczorów. Produkcja nieśna tych ptaków trwała 20 tygodni i w tym okresie zniosły 112,1 jaj o średniej masie 93,70 g. Zapłodnienie w tym rodzie było dobre i wyniosło 81,33 % a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 53,11 % i zapłodnionych 65,31 %.



Fot. 1. Kaczki pekin duński P-8

Kaczki P-9 - w 3 tygodniu kaczory osiągnęły masę ciała 860,7 g a kaczki 842,6 g. Natomiast w 7 tygodniu parametr ten wynosił odpowiednio 2,31 i 2,15 kg. Grubość ich mięśni

piersiowych w 7 tygodniu chowu wynosiła 1,05 cm u kaczorów a u kaczek 1,08 cm, przy długości grzebienia mostka wynoszącej 11,20 cm dla kaczek i 11,28 dla kaczorów. Okres produkcji jaj kaczek P-9 trwał 20 tygodni, w okresie tym kaczki zniosły 112,6 jaj o średniej masie 87,84 g i przy zapłodnieniu 83,04 %. Wylęg z jaj nałożonych wyniósł 58,78 % i 70,78 % z jaj zapłodnionych.



Fot. 2. Kaczki pekin francuski P-9

Kaczki LsA - kaczozy z rodu LsA osiągnęły w 3. tygodniu życia masę ciała 773,3 g a kaczki 795,9 g. Natomiast w 7 tygodniu parametr ten wynosił odpowiednio 2,35 kg i 2,25 kg. Kaczki LsA są dobrze umięśnione i grubość mięśni piersiowych w 7 tygodniu chowu wynosiła 1,26 cm u kaczorów a u kaczek 1,30 cm, przy długości grzebienia mostka wynoszącej odpowiednio 11,70 i 11,88 cm. Produkcja nieśna tych ptaków trwała 20 tygodni i w tym okresie zniosły 117 jaj o średniej masie 91,96 g. Zapłodnienie w tym rodzie było dobre i wyniosło 89,85 % a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 58,03 % oraz 64,59 % z jaj zapłodnionych.



Fot. 3. Kaczki pekin angielski LsA

Przeprowadzona w 2024 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji kaczek pekin duński (P-8), pekin francuski (P-9) i pekin angielski (LsA) utrzymywanych *in situ* w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy ZD Kołuda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie. Wskazuje to na prawidłowy przebieg prac hodowlanych. Populacje kaczek pekin duński (P-8), pekin francuski (P-9) i pekin angielski (LsA) charakteryzują się również wysokim wskaźnikiem przeżywalności.

W zamkniętych rodach hodowlanych kaczek zachodzą w czasie zmiany we frekwencji alleli (i tym samym genotypów), mającej wpływ również na zmienność fenotypową. W populacjach kojarzonych losowo i utrzymywanych od kilkudziesięciu pokoleń w nie zmieniających się istotnie warunkach środowiskowych, zmiany te zwykle zachodzą wolniej niż w selekcionowanych stadach hodowlanych. Analiza uzyskanych wyników badań będzie weryfikacją tej hipotezy. Stwierdzenie wystąpienia niepożądanych zmian w jednej czy kilku cechach, będzie sygnałem do podjęcia prac nad rewizją dotychczas stosowanych programów hodowlanych.

Balice, 13.01.2025r.